

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Naprej po pravi poti!

Sedanje stanje v Avstriji se bolj opisati ne da kakor z besedo vrlega našega Šuzelke v „Reform“ štev. 52: „Samosilno gospodovanje ene stranke!“ In to je liberalna stranka, ki res svobodo le za se, za vse druge pa — kruto silo ima.

Preteklo je 14 let, odkar — po kratkem prenehanju za Belkredija — državni zbor leto za leto zboruje in neprenehoma postave dela, da jih že juristi komaj pregledavajo, in kaj smo dobrega doživeli? Vse je nezadovoljno in se pritožuje. Novih šol nihče ne hvali, še celo liberalci niso z njimi nič prav zadovoljni. Slovani tožijo nad silnim pritiskom ponemčevalne politike; Čehi se ogibljejo državnega zbora in imajo prav; katoličani tožijo nad „verskimi“ postavami in bodo še bolj, kadar se vse izpelje, kar je v postavah izrečeno; nad gospodarsko krizo so zvijali roke tudi liberalci v državnem zboru! Vse je nezadovoljno, ker je povsod razdor, negotovost! To je žalosten nasledek samosilnega gospodovanja nemško-liberalne stranke, ki po besedah Šuzelke vse — „vladarja, narode in državo strahovati hoče“. Kako je dospela do tolike oblasti? Schmerling jej je po enostranski volilni postavi umetno večino v zastopih priskrbel; saksonski baron Beust jej je geslo dal: liberal in proti kat. cerkvi, da imamo Pruse za prijatelje; slednjič se je po direktnih volitvah število umetne nemčurske večine še pomnožilo, Beust pa ima zadostanje, da od nja privlečeni, cerkvi in krščanstvu sovražni liberalizem, če dalje bolj povsod vse razjeda, stare krepke stranke razdeva in tako — samosilno gospodovanje nemške stranke močno pospešuje.

Odkar je liberalizem lek za državo in znamenje višje omike postal ter pristop v najvišje kroge dobil, imamo na Slovenskem in imajo na Českem stranko „mladih“, na katero se naveša vse, kar boče pred svetom lesk „omike“ kazati, čeravno priprosta glava lahko ume, da je le surovost in duševna spačenost, če kdo omiko ali svobodo v

tem išče, da zanemarja svoje krščanske dolžnosti ter stopi v nasprotje s kat. cerkvijo in njenim poglavarjem in — z Bogom samim. — Zmešnjava je tolika postala, da novine skoro enoglasno v svet trobijo, da je vseh nesreč, ki Avstrijo tarejo, le to krivo, ker je vlada še vse premalo — liberalna! Vlado po liberalnih, kat. cerkvi in verskemu prepričanju nasprotnih načelih — to bi bil edini pomoček, da se država iz vseh zmešnjav in nadlog izkopa! Ali more zmešnjava še večja biti? Kdo se ne čudi neumnosti, katero je n. pr. te dni „Tagesp.“ napisala z besedami: „Na korist napredovanja Avstrije bi pač bilo, ako se posreči, da se medsebojni prepir narodov potolaži po — liberalizmu!“ In to je, žalibog, stališče slovenskih kakor českih „mladih“. Na potu liberalizma, to je: po preziranju vseh pravic sv. cerkve, po „postavah“, ki njenemu delovanju na vse strani napotke stavijo, kat. življenje in znanost zatirajo, po tem potu hočejo sočutje vladajočih liberalcev in — narodnih pravic zatrtemu slov. narodu priboriti!!

Nasledek te nesrečne politike je pa vse kaj druga. Rodila je razpor, ki je razdjal nekdanj precej močno narodno stranko na Slovenskem, na Českem pa zadržuje zmago državnih pravic, které kraljestvu pripadajo. Poglejte žalostni sad! Časnik staročeske stranke „Politik“ navaja v listu 311. od 13. nov. p. l. besede „Pester Lloyd“, s katerimi se ta visoko vladni list vsled domačega, od „mladih“ vpihanega razpora, Čehom posmehuje, češ, da ga ni manj primerne časa za pogajanje s Čehi bilo, kakor je sedanji, kajti „za take obravnave treba pred vsem krepkih strank, na Českem se je pa prejšnjih prepričanj in teženj stranke lotil razdor (Zersetzung), čigar popolnjenje se še mora pričakovati!“ Ogerski vladni list pričakuje vse od — razpora ter misli, da se bo s pomočjo „mladih“ doseglo, da podere dunajski ustav česko državno pravo! Po pravici pristavlja „Politik“ tem besedam in pogubnim nadam: „Če naši mladočeski ustavni pionirji ne stojé naravnoč v službi tujcev, je vendar očitno,

da služijo po svojem rovarstvu prav vspešno ustavi (namreč Čehom in nam nasprotni, centralistični), ker opozicijo v očeh njenih nasprotnikov v nič devajo! — Zares strupen sad!

In pri nas? V liberalnih naskokih na kat. cerkev nemško stranko podpirati, potem pa proti tej stranki zaradi zatiranja narodnih pravic deklamovati, kako smešno je to! Opozicije pod Hohentwartovim vodstvom ogibati se samo zato, ker ima poštenja dovolj, da tudi kat. cerkvi pravice njenega svobodnega delovanja pripoznava, po tem izogibanju uporno stranko slabiti, nasprotnika pa spodbujati, to zamore sicer zasebnim namenom služiti, pa narodna politika to ni, ker nas le smeši pred mogočnim nasprotnikom! Le v tacih smešnih političnih razmerah, ko liberalnost „mladih“ moč opozicije vničuje, zamogel je v drž. zboru minister Stremayr na deklamacije o zatiranju narodnosti smehljaje se odgovoriti: Kaj še! meni se le tožbe zaradi zanemarjanja nemščine naznanjajo! — Ali ni, kakor bi bil rekel: Kje je tista močna slovenska stranka? Mnogo je nemškutarjev tukaj, ki jih je slovensko ljudstvo za svoje zastopnike volilo; vaš kolovodja je celó na naši strani; — kaj hočete toraj? To so le glasi posamesnih prenapetnežev; ljudstvo ne misli tako! — Kar si toraj Čehi vsled rovarstva svojih „mladih“ zunaj državnega zbora skušajo, to si skušajo vsled istega, od „mladih“ vpihanega razpora, Slovenci v državnem zboru. In to bo tako dolgo trpelo, dokler ne sprevidijo „mladi“, da s svojim liberalizmom le nasprotniku pomagajo! In kako bridko je za ljudstvo viditi, da so nja zastopniki v cerkvenih zadevah vedno na strani gotnih brezvercev!

Za nas je toraj edino prava pot, ktere se hočemo v novem letu stanovitno držati, da — brez vsake osebnosti — vedno ponavljamo: razpora, nesloge prej konec biti ne more, dokler poslanci svojih zmot ne spoznajo in prave poti: vzajemnosti z državno-pravno stranko ne nastopijo. S tem bodo tudi narodnosti najbolj služili, v tem ko njih terjatve, dokler se liberalne stranke držijo, pri tej le smeh vzbujajo.

Gospodarske stvari.

Gospodarska dela meseca januarja.

V hiši in dvoru. Rajtinga preteklega leta se mora narediti. O naj hujšem mrazu se mlati deteljno in laneno seme. Bizo gnojišča se navozi obilno prsti, da se lahko celo leto z njo gnoj potroša in pokriva. V kleti se prebira krompir in repa. Kdo ima krompir in repo na kupih v zemljo zagrebano, naj pogleda, da ne zmrzne in gnjuje. Zrnje naj se premeče in v kletih korenstvo pregeda. Umetna gnojiša: mavec, žapno, pepel, gvano, koščena moka, kalijske soli, ogršične preše naj se pripravijo.

V vinski kleti. Vino se pretaka, sem ter tje ručeče vino in drožje prešajo.

V hlevu. Hlevi morajo biti topli in stelja obilna. O lepih dneh naj se hlevi o poldnevu prevetrujejo in živina na dvorišče spušča, da se prehodi in prevetri. O hu-

dem mrazu se gnoj ne sme prepogosto izkldavati in če vsled tega nastane v hlevu prevelik smrad, naj se po gnoju gipsa potrosi. Živina se mora marljivo snažiti in dobro krmiti. Na zimsko ojagnjenje je treba paziti.

Na vrtu. Tople ali gnojne grede se delajo in gnoj se navaža.

V sadovnjaku. Drevesom se naj gnoji. Drevje se trebi in skorja snaži. Gosenična gnjezda se morajo pobirati, spalirna drevesa, pritlikovci in živi plati obrezati, šušlenki, cepiči narezati, kolci k drevesom pripraviti in po večerih povesla splesti, s kterimi se drevesa h kolcem privezujejo.

V vinogradu. V vinogradu se mora gnoj na do- tična mesta spravljati, kolje priskrbeti in pripravljati.

Na polju in travnikih. Tudi tu se mora gnoj navažati. Na njive s pretežko prstjo se navozi blata, peska in laporja. Če ni zmrznjeno, se lahko orje. Snežni zameti se morajo razmetati, voda z njiv odpeljati in po travnikih struge iztreti. Grmovje se lahko krči ali ruva.

V bučelnjaku. Skrbeti je bučelicam za mir in da miši ne vderejo v panje in koše. Varovati gre bučelice mraza, v solčnih dnevih jih je pa dobro zakriti, da bučelice ne izletajo.

V ribniku. Led se mora na več krajih presekat, da se ribe ne zaduše.

V gozdu. Jesenovo seme, smrekove in hojkine češarke se nabirajo. Les za orodja in drva se seka in o velikem snegu z bregov v nižavo spravlja. Ploti se gradijo, in štori podirajo.

Lov. Zajci in lesice se še streljajo. Klaja se mora zverjati potrošati in kune in dihurji loviti.

O prezimovanju semenskega krompirja.

Po raznih gospodarskih listih novejšega časa se nahaja mnogo podučnih sestavkov, toda pogreša se jedna najbolj bistvenih stvari, namreč: kako da se mora krompir za seme prezimovati.

Predno je bolezen nad krompir prišla, se je le v prav mokrotnih letinah, ki so ti rastlini posebno neugodne, o slabem pridelku krompirja kaj čulo, bodi si da je rastlina sama na sebi še dosti kalivne moči v sebi imela, ali da zemlja za krompir še ni bila preveč izsesana ali pa da mu zdaj zračne razmere niso več ugodne; toliko vendar je zdaj gotovo, da od tiste dobe sem krompir, zlasti po bolj goratih krajih, tako obilno ne obrodi več kakor poprej.

Prišli smo toraj do tje, da moramo skrbeti, da se nam ta imenitna hrana obdrži in da zana- prej obilnejših pridelkov dosežemo.

Pred vsem drugim je potrebno, da se po to- likih skušnjah in od toliko strani potrjena spre- menitev semena, zlasti iz hladnejših v toplejše kraje, iz slabejše v boljšo zemljo vpelje. Naj se ne misli, da je krompir, kakor v prvem desetletju sedanjega stoletja, ko so ga tudi pri nas le bolj za poskušnjo in živinsko klajo začeli saditi, z vsako zemljo zadovoljen in da bode kakor ta- krat kljubu najbolj priprostemu obdelovanju še obilno rodil.

Vzrok, zakaj da krompir od leta do leta drobnejši in tudi slabejši postaja, je po mojih mislih ta, da se na seme vse premalo skrbi obrača.

Kdor seje zrnje, si navadno najboljše zrnje

za seme odbere; živinorejec si za svojo živino cele ure hodá v okolici poišče najlepšega samca; — le s krompirjem za seme se postopa neredno in neprimerno, zlasti pri manjših kmetovalcih. Namesto da bi izkopani krompir na zračen, temen skedenj znosili (po prehudi svitlobi, posebno če ga solnce obseva, postane krompir zelen in trd), ga tam osušili in izhlapili, potem pred mrazom nagnjitega in poškodovanega odbrali in zdaj še le v toplo klet spravili, kder mraz ne more do njega, se navadno brez obzira na suho ali mokro vreme izkoplje, potem brž ves vkup: debel in droben, nagnjit in poškodovan skoz kletno luknjo v klet vsiplje, tam debelejši za prodaj odbere, srednji za domače potrebe vzame, drobni pa živini za klajo, in — žalostno pa resnično! — tudi za seme porabi!

Spomladi o času sajenja ima krompir v toplih kletih hranjevan dolge cime in je tako med seboj zračen in zapleten, da ga ni lahko narazen spraviti. Te krhke in nježne cime pa nimajo več toliko moči, da bi se skozi zemljo prerile in bi tudi le slabo ali celó nič ne obrodile. Kajti rodovitne korenine prihajajo le iz očesa, ki je še le v zemlji začelo gnati, in korenine se tik semenskega krompirja za- in razraščajo.

Modra previdnost je za to poskrbela, da se po človeški nevednosti in nerodnosti nič na zemlji ne pozgubi; če se tedaj prva in najbolj rodovitna kal katerega očesa prerano razvije in odlomi, požene jedno malih postranskih očes, in če se tudi to pogubi, drugo, toda vedno slabejše in na škodo vsega pridelka.

Močec (Stärkegehalt), ki ga je v krompirju 18—20 odstotkov, se po prej omenjenem, zapravljenem cimljenju, v škodo rastlini in njenemu razvitku na mnogo odstotkov zniža in ravno tako tudi v škodo hranilni moči krompirja, ako se za hrano porabi.

Gotovo je pri vsaki hiši kje kaki prostor, v katerem se krompir ravno tako zmrzline kakor preranega cimljenja varovati da. Ta trud se po obilnem pridelku bogato poplača.

Ko mraz toliko popusti, da se krompir brez nevarnosti zmrzline v zračen in temen kraj, bodi si cel ali za sajenje že razrezan,*) prenesti sme, za kar je podstrešje najbolj prikladno mesto, naj se tje prenese, da se izhlapi in ovne in tako preranega cimljenja obvaruje.

V Celju.

J. M. Wokaun.

Lembaški panji ali koši.

Že nad 10 let se pečam s preljubljeno mi čebelorejo; marsikaj sem pokusil, kar sem pri drugih čebelarjih videl, ali pa v čebelarskih bukvah bral. Imam v svojem čebeljniku (ulnjaku)

*) Razrezan krompir se ne sme na kup nasuti, ampak mora se krheli poleg krhlja tako položiti, da gleda narezana stran navzgor.

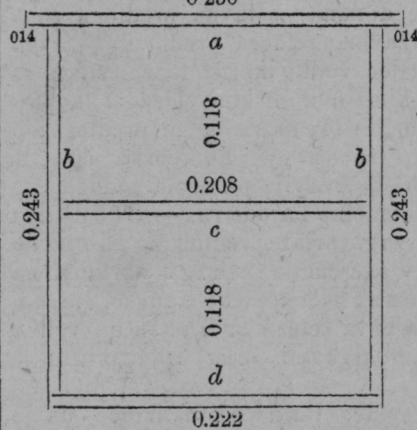
Pisatelj.

več sort panjev ali košev, stojakov in ležakov, iz slame in lesa, ki so vsi dzerdzonizirani.

Da bi se prepričal, kateri panj čebelam najbolj služi, sem poskusil panje razne velikosti, in iz teh svojih poskušanj ponujam tukaj v obrisih kratek popis satovnika, stroja za izdelovanje satovnikov, panja ležaka in stojaka.

I. Satovnik.

0 250

Razjasnjenje obrisa.

I. Satovnik je od zunaj 250 Mm. širok in 257 Mm. visok. Sostavljen je iz deske, ki so 007 Mm. debele in 025 Mm. široke.

Zgornja deska a je 250 Mm. dolga, 025 Mm. široka in 007 Mm. debela; v njo se

nabijeta dva žrebljica tako, da iz deske po strani molita 008 Mm.

Postranske deske bb so 243 Mm. dolge, 025 Mm. široke, 007 Mm. debele, ter na desko a) s tenkimi žrebljici pritrjene; ravno tako se spodnja deska d) z žreblji pribije.

Srednja deska c je 208 Mm. dolga, 025 Mm. široka in 007 Mm. debela, in se v stranske deske bb) z žreblji pribije.

Spodnja deska d je 222 Mm. dolga, 025 Mm. široka in 007 Mm. debela in se na koncih na postranski deskici z žreblji pritrdi.

Tako je tedaj satovnik iz 025 Mm. širokih in 007 debelih deskic sestavljen.

Iz tega satovnika se napravi mali satovnik, ako se pri srednji deskici c) postranski deskici bb) prikrajšate. Mali satovnik je tedaj od zunaj 132 Mm. visok, širok pa kakor veči.

Da se satovnik lahko v panj ali koš obesi, ima zgornja deska a) postranski deskici bb za 014 Mm. na znotraj pribite; te naslonili ležite 006 Mm. na straneh koša, med stenami in deskici bb ostane 008 Mm. praznega prostora za prehod čebel.

Tako sestavljen satovnik ni prevelik, pa tudi ni premal, se da lahko v ležaku in stojaku rabiti, ter ga je tudi neki družbenik graškega čebelarškega društva kakor najpripravnjega priporočil.

Želeti je, da bi se v tej reči vsi čebelarji porazumeli in povsod enakega satovnika se posluževali.

(Dalje prihodnjič.)

Državni zbor.

Pred vsem moramo bralcem povedati, da je vlada v odboru za železnice pobita bila. Odborov poročevalec dr. Herbst je namreč vsled dotične prošnje za izdelanje Pontebške železnice predlagal vladi naročiti, da se naj nemudoma z ital. vlado začne dogovor zastran zveze Rudolfove železnice (od Trbiža) z italijansko (od Vidma) pri Pontebi, in da se dotična postavna predloga še v tem zasedanju državnemu zboru predloži. — Poudarjal je poročevalec veliko korist te železnice za trgovino s štajerskim in koroškim železom in premogom. — Baron Kellersperg je predlog pobijal, češ, da je izdelovanje Pontebške črte le Benedkam na korist, Avstrija pa nema náloga, da tujcem pomaga, domačine pa odriva. — Stockert iz Koroškega je zagovarjal predlog z ozirom na žalostno stanje, v katerem je železna obrtnost na Koroškem. — Teuschl, tržaški trgovec, je nasprotoval, češ, da bi ta železnica Trstu na veliko škodo bila, ker bi trgovini drugo pot iz Italije odprla.

Minister trgovine, Banhans, izreče, da je Pontebška črta res bolj Italiji, kakor pa Avstriji na korist, kakor je tudi ital. vlada v mirovni pogodbi l. 1866 po vsej sili tiščala na to, da se črta dó Pontebe izdela. Ker se pa od ital. strani silno počasi črta izdeluje, se tudi nam ne mudi, vlada ne more nič gotovega povedati. — Fin. minister Depretis poudarja, da se mora pred vsem črta iz Trbiža skoz Predil v Trst zgotoviti, ker je Avstriji na korist, Pontebška črta pa lahko počaka, ker je Trstu na škodo. — Poročevalec je spodbijal ugovore poudarjajé, da se pri tem vprašanju ne sme vpletati ozir na to, kdo da Avstrijo bolj ljubi: Pontebci ali Predilci, ker je mnogo zagovornikov Pontebške črte, čijih domoljubje se sumičiti ne da. Nja predlog se 17 proti 4 glasom sprejme.

V 88. seji drž. zbora se je nadaljeval razgovor o proračunu za naučne in bogočastne namene. Pri postavku 500.000 gld. za podporo „nižjemu duhovenstvu v pastirstvu“ („Stremayerjevi groši“) govorila sta 2 duhovnika poslanca prav tehtno, toda — v veter! Poslanec Fischer, župnik iz Gornje-Avstrijskega, je izrekel, da bi se pač spodobilo, cerkvene oblasti vprašati, ali dovolé, da se cerkveni fond obteži s $1\frac{1}{2}$ milijonom, ktereга mu zopet državna blagajnica hoče posoditi, da ima minister ob čim miloščine deliti. (Plačevali se bodo ti nepotrebni dolgovi državni blagajnici iz davka, ki se bo faram naložil. Ti davki ne bodo po tem takem obračali se v zboljšanje plačila dušnim pastirjem, marveč se bodo ž njimi povračali dolgovi, ki jih je minister bogočastja brez potrebe napravil.) Ker je — pravi dalje Fischer — ta svota namenjena „dušnim pastirjem“, toraj kot nagrada za pastirovanje, bi se spodobilo, da imajo škofi pri tem kaj go-

voriti, ker ne more nihčér bolj presoditi pastirske službe kakor ravno škofi. Kakor pa skušnja uči, se ne gleda posebno na to, kako da škofi o zaslugah sodijo, ker se je mnogokrat „podpora“ naklonila takim, katerih niso škofi priporočili, odrekla pa drugim, ki so bili priporočani. Po tem takem se mi dozdeva, da pol. gosposke ne gledajo na pastirsko službo, marveč na — druge zasluge!

Nasledek tega utegne biti, da bodo dušni pastirji v svoji službi pred vsem skušali političnim gospóskam, okr. glavarjem, se prikupiti. To bi pa duhovski stan spridilo, kar je najbolj nevarno, kajti za spridenim duhovstvom sledi sprideno ljudstvo. — Ker je „podpora“ namenjena „ubožnim“ dušnim pastirjem, t. j. takim, ki imajo prepičelo letno plačo, bi se moralo vprašati, kateri spadajo zares v to vrsto, in pri tem gre zopet odločilna beseda škofom, ki razmere najbolj poznajo. Gledé na vse to predlaga resolucijo (sklep) v smislu, da je pri razdeljevanju podpore katoliškim dušnim pastirjem edino le ubožstvo merodajno in da se brez sporazumljenja z dotičnim škofijstvom njenemu podpora ne dovoli. — Za to resolucijo bilo je toliko glasov, da se je odboru za drž. proračun v pretres izročila, potem pa — pod klop vrgla.

Dekan pl. Pflügl iz Gornje-Avstrijskega *) je kazal kričéče nasprotje, da se nekterim denar siplje, pri preiskavah kongrue pa vsak krajecar na utežnico devlje in tako v dejanju marsikteremu zopet vzame, kar se mu je kot „podpora“ naklonilo. Uravnati je treba letne plače, ne pa miloščine deliti! — Škoda res za vsako lepo besedo, ker ustavaki vsikdar le sklenejo, kar njim ugaja, tega pa ne, kar drugi hočejo in bi pravično bilo. — In tako so zopet sklenoli dispositionsfond za 500.000 gld., plačali bodo že tisti, katerim mrzi do teh „grošev“, ter imajo slučajno nekaj več, kakor tisti pomilovanja vredni dušni pastirji, ki se že dostojno več nositi ne morejo.

Pri obravnavi stroškov za vseučilišča in druge visoke šole so dobili dunajski profesorji strašansko pod nos. Stroški za dunajsko vseučilišče znašajo 1 mil. in 324.292 gld. V treh posvêtnih oddelkih imajo profesorji po 6000, 5500, 5000 in 4000 letne plače. In o tem vseučilišču, ki hoče prvo in vzgledno med vsemi biti, izrekel je dr. Kopp, ki je sam v starašinstvu dunajskih profesorjev sedel, da vseučilišča blišč od leta do leta bolj bledí, to pa zato, ker profesorji nalašč zavire delajo, da ne dobijo izvrstnih tovarišev in — tekmecev. Bojé se pa teh zato, ker bi škodo trpeli na učnini, ki je, če ima profesor mnogo poslušalcev, do trikrat višja od nja letne plače. Da jim toraj novi profesorji, ki slové kot učenjaki, poslušalcev k sebi ne zvabijo, jih ne pusté med se, kar zamorejo tim ložje, ker so

*) Pametni Nemci radi volijo pametnih in zmóžnih duhovnikov; Slovenci se pa dajo po liberalcih podšuntati: Le duhovnikov ne! Vredn.

ob enem referenti alj poročevalci pri ministerstvu. — Če se jim pred oči postavlja, da je učnina za ubožne dijake krivična stvar, se odrezavajo s tem, da naj siromak doma ostane! — In ti ljudje bobnajo po svetu: „Wissenschaft ist Macht!“ (znatnost je moč!) Saj le denar, denar! ta ima vso moč! Kako vse drugače je to bilo v razvpitem srednjem veku, ko so profesorji in drugi dobrotniki na vso moč skušali pomagati ubogim, pa bistrim mladenčem, da so zamogli študirati ter stopiti v najvišje državne in cerkvene službe. Tako je dika Jugoslovanov, prevzvišeni škup Strossmayer, ravno za ubožne dijake na zagrebškem vseučilišču blagodušno poklonil 10.000 gold. — Sramote dun. profesorjev tudi jezični prof. Suess zbrisati ni mogel.

V večerni seji je še demokrat dr. Kronawetter skušal dokazati, da bogoslovje ni znatnost (se ve da ne za — zemljemerce in prirodoslovce), da naj toraj vlada vse stroške za bogoslovske oddelke na vseučiliščih zbrise in izobraženje bogoslovcev verstvom prepusti. — Min. Stremayr se je proti napadom zjutraj branil in celó dunajske profesorje in dijake, ki so ga izsikavali, nekako zagovarjal, obljubil nemško vseučilišče — v Črnovici na Bukovinskem za — Pruse, ne za Rumunce, da bo Avstrija „omiko“ proti vzhodu širila, — potem so se vsi postavki proračuna po odborovem nasvetu sprejeli in — druge nesreče ni nobene bilo.

Dopisi.

Iz Celja 24. grudna. (Skrb za uboge v mestu in okolici. Čudno vreme). Dozdajšno preskrbljevanje siromakov bilo je, kakor večidel človeške naprave, pomanjkljivo. Soseske in farni uredi so skrbeli, da se je domačim ubogim iz dotičnih blagajnic vsak mesec toliko podpore podelilo, kolikor je ravno v blagajnicah denarja bilo. Te podpore bile so večidel premajhne in ubožci niso ob podeljenem živeti mogli, zato so bili prisiljeni beračiti, in ker včasih v domači soseski niso dovolj podpore dobili, ali ker njim razvajanost ni z malim zadovoljnim biti pustila, jih je veliko šlo v tuje soseske, posebno v samotne kraje, kjer so bogati ljudje, kakor v goratih krajih. Ob cestah in v odročnih krajih so berači in rokovnjači silno pogosto prihajali in med njimi bila je velika večina obdarovanja nevrednih.

Najnovejša deželna postava za ubožne zadeve bo temu nepoštenemu beračenju konec storila, ako bodo župani na njeno ostro spolnovanje gledali. (?) Zdaj je prepovedano siromakom v tuje sosesko hoditi in sploh prositi po hišah; v vsakej soseski ali pa za več sosesk skupaj napravi se okraj za preskrbljevanje ubožih. V ta namen voli se poseben odbor, ki postavi oskrbnika ubožih. Naše mesto se je v ta namen v 6 okrajev raz-

delilo in za očete ubogih so izvoljeni gg.: 1. okraj J. Weiner 2. Ed. Jeretin 3. Fr. Hecht 4. Fr. Pacchiaffo 5. Fr. Krušić in 6. Kašpar Gorišek. V nedeljo 20. grudna bila je tudi v gledišču igra za uboge. Dasi je zavoljo grdega vremena dopoldne le malo gospóde v cerkvi bilo, je bilo gledišče gospóde polno, tako da se je gotovo nad 200 gld. za uboge dobilo.

Diletanti igrali so dobro, a zdi se nam žalostno znamenje sedanjega nemškega okusa, da si boljše igre ne vedó izvoliti, kakor: „Spielet nicht mit dem Feuer!“, v kateri se dva po sili zaljubita, tako da igra brez kacega namena ostaja in to — v dober namen! Ni čuda, da se potem posamesni glasovi slišijo: Drugokrat rajši tako kaj dam, da mi le tako dolgočasne igre poslušati in gledati treba ne bo!

Naša okolica bo še le v eni prihodnjih svojih sej očete ubogih postavila in mora saj enega za vsako ves izvoliti, če hoče pravi namen doseči. Po namenu postave ne bi smeli več lenuhi pravim ubogim kruha prikrajševati in bodo povsod domači ubožčki, ki so podpore res potrebni, je dobivali, ako bodo dotični očetje ubogih svojo dolžnost vestno spolnovali in jih drugi verni občani zvesto podpirali; pa gorjé tudi siromakom, ako se to ne bo zgodilo: doma potem ne bodo našli potrebne podpore in drugod si nje ne bodo smeli prositi!

Ker sem grdega vremena omenil, naj še povem, da je v noči od 19—20. grudna tukaj nenavadno bliskalo in gromelo.

Iz Braslovč 28. grudna. („Slovenska pratika“ grda pošast. Naši kmetje.) Veliko škóde je pri nas sneg pri gojzdh in sadnosnem drevju naredil; pa še več kvara bo v srcih dobrih Slovencev tista grda „Slovenska Pratika“ iz Kleinmayr & Bamberg-ove tiskarne v Ljubljani naredila. Mislil sem si, da te neumne pratike naši kupci ne bodo ne naročili in ne prodajali, pa temu ni tako, še v prodajalnici našega župana se najde ta otrovana pratika. Pa ker je mož poštena duša, gotovo ni nalašč tega naredil, in je menda, kakor se pravi, mačko v žaklju kupil. Zato naj bo prošén, da se ta reč odstrani, in ravno tako naj vsi, kateri so to nesnago kupili, storé, kakor je storila poštena gospodinja, ko sem ji povedal, kako strupeno da je to branje, da je namreč liste iztrgala in v ogenj vrgla.

Umazani pisun prav grdo kvasi o novih „verskih“ postavah, o šentpeterskem penezu in o misijonih. O misijonarjih pravi, da jih sama slavoželjnost! v tuje dežele góni. Po njegovih mislih so največi Svetniki bedaki bili, ker so toliko za zveličanje bližnjega storili, kakor sv. Frančišk Ksav., Vincencij Pavlan itd., alj kakor sedaj oče Damjan Deveuster na sendviških otokih v Avstraliji, ki se je popolnoma daroval, da divjake uči in med njim živi. Pokažite pa vi lažliberalci enega takih mož, če ga imate! Nehajte vendar

enkrat grdi nevedneži verske reči napadati, če vam je res sloga in napredek ljub, s katerim se toliko ponašate; saj vendar sprevidite, da po tem potu ne gre, in nas le zmiraj k večjemu razporu in prepadu pelje!

H koncu naj omenim še, kako pridno da se naši gospodarji nove mere učijo, ktere jih naš hvalevredni g. podučitelj po nedeljah podučuje, in to kolikor mogoče razločno in po domače, za kar mu javno hvalo izrekamo. Kmetič.

Od Šmarja pri Celju. (Tatovi — kaznovanci prevzetnosti.) Dne 25. grudnia, toraj sv. božični praznik, se je več gospodov iz Gradca na Slatino pripeljalo, da so na sv. Štefana dan od ondot do Šmarja velikansk lov uganjali. Zvečer so se v Šmarje na saneh pripeljali, kjer so bili z godbo veselo sprejeti in so se veselice, katero jim je tukajšnji oštir pripravil, udeležili. —

Alj ko so strelci in drugi gosti židane volje, so si prekanjeni tatje mislili: zdaj je prav čas za nas in so šli k oštirju krast. Sterejo in priderô v kašto, si naložijo na cente žita, mesa in blaga, in srečno odlazijo, da ni duha ne sluha za njimi!

Iz Ptuja. V naglici veselo novost, da je zbor čitalničarjev dne 28. dec. z vsemi pro enemu glasu sklenil, da se čitalnica ohrani in le pri stroških za stanovanje v bodoče nekoliko bolj skrči, da bo ceneje shajala.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Delegacije so se na jesen odložile in to najbolj z ozirom na deležnike ogerskega dež. alj drž. zbora, ker se vlada boji, da bi ogerska delegacija preveč proračun odščipavala. Hoče toraj čakati do novih volitev na Ogorskem, ki bodo po leti in sicer že po novi volilni postavi.

Med predlogami, ki pridejo po praznikih v drž. zboru dunajskem na vrsto, je tudi postava o vravnanju Mure, za kar predlaga vlada od l. 1875—1894 na leto 30.000 gl. za stavbe, za vzdrževanje pa letnih 14.000 gld.; dalje postava o zatiranju trsne uši, o čemur hočemo posebej govoriti. —

Česko. V Pragi so se dne 28. dec. posvetovali mladočehi in program določili. Kot pravi liberalci so mnogo otrobov povezali o „svobodni“ osnovi države na demokratični podlagi, o boju zoper „reakcijo“ in kar je več taci nastavkov. V poglavitni stvari se pa vendar, vsaj za trenutek, strinjajo z državnopravno stranko „starih“, da namreč v državni zbor prej ne stopijo, dokler tega večina českich dež. poslancev ne sklene in ako se to brez nevarnosti za politične pravice kraljestva zgoditi zamore. To je teorija. V praksi pa hočejo na vse kriplje delati na to, da staročehom sedeže v dež. zboru polovijo; potem ložje sklenejo, iti v državni zbor. Ali pa s tem državno pravo kraljestvo ne izdajo,

je drugo vprašanje. Pogubno je vsekako že zdaj, da govore „mladi“ o „škodljivosti pasivnega upora“ (ker staročehi tudi nočejo v deželni zbor stopiti). —

Tržaški drž. poslanci: Teuschl, Porenta in Sandrinelli mislijo poslanstvu se odpovedati. Menda zarad Pontebške železnice, ki so jo ustavaki proti vladi v obrambo vzeli. Ker pelje ta črta skoz nemške dežele na Italijansko, bo razkrila zgodovina prihodnjih let, zakaj da se ustavaki ravno za to črto tako potezajo.

Tirolsko. Drž. poslanec žl. Dipauli je bil odstopil, ker se po njegovem prepričanju koristi tirolskega ljudstva v drž. zboru ne dajo braniti. Dne 28. dec. je bil z veliko večino zopet voljen. Kakor poroča „Vtld.“, hoče iz istega uzroka odstopiti tudi Giovanelli. Vse toraj križem gre; le Frice in Konrad ostaneta zvesta — do smrti!

Hrvatsko. Dne 20. dec. je dež. zbor zopet delovati začel. Po praznikih pride dež. proračun na vrsto. Pri mnogih stroških za novo upravo, za šole itd. ostane vendar samostalni deželi za l. 1875 še 100.000 gld.

Vnanje države. Na Nemškem dela Bismark tako, kakor da država brez njega obstati ne more. V svojem glasilu: „Nordd. Allg. Ztg.“ pusti razglašati nove zarote proti sebi, in da zamore bolj ščuvati proti katoličanom, se te zarote s cerkvenimi osebami v zvezo silijo. Tako razglašča omenjeni list pisma nekega belgijskega delalca (Duchesne) do nekega francoskega nadškofa, kteremu je D. jeseni pisal, da mu naj brz 60.000 frankov da, in bo „pošast“ Bismarka iz sveta spravil. Toda nadškofa list ne imenuje in tudi oseba D. se je pokazala izmišljena, tako da je menda vsa stvar gola zvijača.

Na Španskem so 19. dec. Karlisti pod vodstvom Tristany-a v Kataloniji republikance zopet nažgali, topov in vojnih priprav njim vzeli.

Za poduk in kratek čas.

Iz Ptuja v Zagreb, jeseni 1874.

(Potne črtice.)

Ako stojiš na Ptujskem gradu in gledaš na severno-večerni kraj, imaš pred sebo v skrajni daljavi Golovec (6759') alj Labotsko goro, tudi Špajk imenovano. Ta velikan na štajersko-koroški meji razteza svoje poslednje panoge sem doli do starega Ptuja, kder se med Dravo in Muro v neštnevilne hribe s prijaznimi goricami razvijajo, od Ptuja počenši se pa proti vzhodu če dalje bolj v Dravsko dolino zgubljavajo. — Če obrneš Golovec hrbet, imaš pred sebo Haloze s premnogimi holmi krtnjakom podobnimi, kateri obilno sladkega vinca rodijo, toda vsled prežalostnih razmer svoje prebivalce le slabo redijo. Prav v podnožju pa imaš stari Ptuj, prijazno mesto z blizo 3000 stanovalci

ki ima dve krasni farni cerkvi, eno za Nemce*), drugo za Slovence v mestu in okolici bivajoče.

V Ptujju je sedaj nižja realna gimnazija z ravnateljem in 7 profesorji; učencev se je tekoče šolsko leto vpisati dalo 130, med temi je le kakih 10 trdih Nemcev, ogromna večina je čiste slovenske krvi, in vendar je ravnatelj trd Nemec in še eden gg. profesorjev; učni jezik se vé da je nemački. — Ko se je pred 12 leti tukaj čitalnica snovala, so narodnjaki mislili, da, če bo mogoče za Ptuj gimnazijo priboriti, zasije slovenskemu narodu milejše solnce. V svojem „pozivu“ dné 12. junija 1863 so snovatelji čitalnice te-le besede izrekli: „Povsod med národom cvetoče čitalnice, kot ognjišča národnega duhá, so živi svédoki poganjanja za národno priznavo in veljavo, ter žive želje in prizadeve za národni razvoj. — Staroslovensko ptujsko mesto, za ljudstvo daleko višje 100.000 duš najznamenitejši kraj, je vidoma poklicano, da se za nje v povzdigo národnega duhá za središče postavi.“

In sedaj, ko od tiste dobe teče 12. leto, in je gimnazija vstanovljena, žalibog ni slovenska, kakor smo mislili, temoč nemaška; — čitalnica, ki je več let lepo napredovala, se komaj še drži! Profesor G. je obljubil petje urediti, ako le tri gotove pevce pridobi. V Ptujju je 7 ljudskih učiteljev, vsi so Slovenci, in — blagi gospod še treh glasov ni mogel dobiti! O nesrečna nesloga, koliko bridkih rán si že vsekala tužni slovenski domovini! Alj bo kedaj ura rešitve bila?

Proč me žene od Ptujja, v Zagrebu se delajo priprave za slovesno otvorenje vseučiliča, tu ima biti prihodnje za vse Jugoslovane središče národnega razvoja in ved. V Zagreb tedaj! kličem prijatelju, hajd v Zagreb! Mimo Ptujja drči železni voz proti vzhodu in zahodu, kamor se hočeva obrniti? (Zagreb leži od Ptujja naravnoč proti popoldnevu). Misliva, „ab oriente salus“, tedaj proti vzhodu v Zagreb. Po 10. uri popoldné gre vlak urno naprej po spodnjem Ptujskem polju; prva postaja brz pod Dornovo, kder ima liberalni grof Turjaški (Anton Auersperg — Anastasius Grün) lep grad, so Možganci, tako pravi ljudstvo, ne „Možganci“, kakor kaže napis na postaji. Možganci so spodnji in gornji. Tu in na Dornovi in še v nekterih vaseh te okolice se obilno luka (čebula) prideluje; marsikteri kmet do 300 gld. in še več za ta pridelek na leto potegne. Ti pridni kmetovalci oskrbujejo s čebulom skoro vse slovenske pokrajine, deloma tudi Ogersko, Hrvaško in nemaški Štajer; vozijo ga v Ljubljano, Zagreb, Kanižo, St. Gothard, Gradec itd. — navadno vse s svojimi konjiči. Polje je tu suho in toplo, na čistem prodeu je za 1 pedenj rodovite prsti, ktera se dá na drobno povlačiti in lepo zrahljati; — táko zemljo čebul ljubi, mora se pa večkrat plesti, da lepo debel zraste. Tujci se tukaj čudijo nad ozkimi ogoni; pa to ima svoj uzrok: zemlja za rod je

plitva, in tako ne morejo globoko orati, česar je pri širokih slogih treba, sicer bi goli kremen (kižlek) izoravali; še tako morajo vedno za brazdo kamenje pobirati, ktero se meče na cesto, kamor sliši.

(Dalje prihodnjič.)

Razne stvari.

(Za župana) v Mariboru je bil 31. dec. izvoljen g. dr. Reiser, za namestnika g. dr. Duhač.

(**Katol. pol. društvo v Konjicah**) napravi rojstni dan svojega nepozabljivega ustanovnika dné 10. prosinca, t. j. prvo nedeljo po sv. 3 kraljih „besedo Rozmanu na čast“, po kateri se bodo društvenikom nekteri spominki na rajnega vč. gosp. prvomestnika delili. Zbor se začne ob pol štirih popoldne v navadni hiši. Vse ude uljudno vabi zapisovalec.

(**Katol. pol. društvo v Slovengradcu**) bode imelo zbor na praznik sv. treh kraljev; popoldne ob 1/2 4 je začetek. Vse ude vabi uljudno odbor.

(**Shod volilcev**) je sklical dné 30. dec. v Mariboru poslanec Frice Brandstetter, da jim odgovor dá o svojem delovanju v drž. zboru l. 1873/74. Če so volilci liberal in poslanec tudi liberal, je odgovor lahek, ker so si vsi „glih“.

(**Srečen dan**) je bil za g. Wretzelna 29. dec., ker se mu je vpričo okr. šolskega sveta pripel križec za zasluge v pospeševanju ponemčevanja slov. otrok v radvanjski šoli. Svečanost se je vršila na domu poslavljenca, kar je res najpametnejše bilo, ker bi sicer v javnih prostorijah n. pr. kazininih, veliko kokodaje, pa malo jaje bilo.

(**O agentu Stancel-nu**) pozvedamo iz zanesljivega vira, da ga je banka „Slovenija“ že jeseni zato odpravila, ker je z izmišljenimi tarifi zavarovancev lovil, kterih je potem več izstopilo, kar je vse banki na škodo.

(**Pozor ljutomerski okoličani!**) Iz ljut. okolice se nam piše, da je tamošnji nemškutarski trgovec, J. Steirer, povsod obsipal svoje „slovenske razglase“, kako „fal“ da daje svojo „novo in dobro blago“. Vabilo obeta vsem, kteri več kot za 2 gld. kupijo, krožo „dobre pijače“; kdor pa več kot za 10 gld. kupi, „dobi piti in en robeč povrh“. Ker pa je ta trgovec z vso svojo žlahto zaklet nasprotnik naše narodnosti, se mu Slovenci za njegovo „dobro blago in pijačo“ lepo zahvaljujemo, tim bolj, ker smo uverjeni, da ga mora vsak prav drago platiti. Sicer pa z dobro vestjo priporočamo vsem, kteri hoté kaj kupiti, poštenega in vrlega narodnjaka, g. M. Zemliča, štacuno, v kteri se dobiva po zmerni ceni dobro blago.

(**Ponarejeni kuponi**). Dunajska policija je zasledila vsled ovadbe v Peštu goljufe, ki so jako veliko kuponov od akcij ogerske iztočne železnice ponaredili. Ti so: K. Weiss, solastnik borzne pisarnice na Schottenringu v Beču, nja sestra udovica Roza Springer in Ad. Deutsch, brat lastnika peštanske tiskarnice, Mor. Deutsch.

*) Večidel na pol ponemčeni Slovenci.

(Nesreča na morju). Poroča se o grozni nesreči, ki je zadela uboge izseljence, vozeče se na barki „Kospatrik“ proti Novi Zelandiji, nižje dol od Avstralije na tihem morju. Na barki se vname 17. nov. 1874 ogenj, ki sredi morja barko pokonča. Od 465 potnikov so se le trije rešili.

(Iz majšberške fare) došla nam je prošnja naznaniti, da ni mladi Ljubaj kriv, da se njegovemu, v božičnih praznikih zamrlemu, obče spoštovanemu očetu Jurju, na božični dan ni zvonilo, ampak da je tega mežnar kriv, ki ni skrbi za to imel, dasi 60 gl. gotove plače na leto ima.

(Gg. Matičarjem) v Mariboru in okolici naznanjamo, da je poverjenik, gosp. profesor Majciger, ravnokar knige za l. 1874 prejel ter vabi vljudno, naj se gospodje društveniki za nje pri njem oglašé.

(Za družbo duhovnikov) so nadalje vplačali čč. gg.: Jug Janez 50 gld., Canjker Jakob 6 gl.,

Kramberger Mart., Krener, Jaric Val., Kurnik Jan. mlj., Ermenc, Zdolšek, Skerta, Petan, Jug Franc, Krušič Jak. po 11 gld., Koren Mat. mlj. 10 gld. in Skuhala Pet. 1 gld.

Listnica opravištvá: Č. g. M. Fr. v L.: naročeni ste do 31. grudna 1875.

Loterijske številke:

V Gradcu 24. decembra 1874: 85 42 22 63 88

Prihodnje srečkanje: 9. januarja 1875.

Na prodaj

imam dve kobili črne barve, brez vsega zaznamka in telesnega pregreška, visoki ste blizo 15 pešie, stari ena 9, druga 8 let. **Cena** obema le 330 gld., in ste za vsakovrstno vožnjo.

Martin Krajnc,

posestnik v Podložah, Post Maria Neustift.

„SLAVIJA“

vzajemno-zavarovalna banka v Pragi.

Vsem našim gospodom zastopnikom in strankam s tem prijazno javimo, da smo osnovali početkom 1. januarja 1875

Podružni zastop

za spodnje Štajersko in Koroško

s sedežem v Mariboru, ter nja vodstvo izročili gospodu **Vekoslavu Raič-u.**

Gospod Vekoslav Raič je torej pooblaščen v zgoraj imenovanih kronovinih vse našo banko zadevajoče poslove opravljati in priporočamo čestitimu občinstvu, naj se v vseh zavarovalnih zadevah zaupljivo na njega obrača.

Trst, dne 23. decembra 1874.

Glavni zastop

vzajemno-zavarovalne banke „Slavija“ v Trstu.

Fr. And. Plésche.

Z ozirom na predstoječe naznanilo uljudno naznanjam, da začetkom 1. januarja 1875

Podružni zastop

vzajemno-zavarovalne banke „SLAVIJA“ za spodnje Štajersko in Koroško

v Mariboru prevzamem, in ga bodem vodil pod zgoraj navedeno firmo.

S to objavo čestito občinstvo prijazno vabim, naj se v vseh zavarovalnih zadevah omenjene banke na mene obrača s polnim zaupanjem, katero hočem vselej s točno in vestno rešitvijo opravičevati.

Maribor, dne 24. decembra 1874.

Vekoslav Raič,

podružni zastopnik

vzajemno-zavarovalne banke „Slavija“ za spodnje Štajersko in Koroško.

Pisarnica na glavnem trgu štev. 86.

V tacih krajih, kjer „Slavija“ nij še zastopana, nastavili se bodo novi zastopniki. Dotične ponudbe naj se pošiljajo podružnemu zastopu v Mariboru.